

NORRA VILLA VÄGEN 15 och 24

*Villan" "Kristinero"- "Vitusborg"- Flädie 22:53 - Bjerred 16:1 Norra Villavägen 15
och*

"Fyllan" Flädie 22:83 - Bjerred 17:3 Norra Villavägen 24.

Om man gör en tillbakablick så långt som år 1904 finner man att vid den tidpunkten var inte Bjerred så stort, det fanns en helt annan sockenindelning och invånarantalet var endast 608 personer. Det fanns polisuppsyningsman och fjärdingsman, som med all säkerhet höll ordning och reda. Dessa skulle behövs i större utsträckning i dagens samhälle.

Det fanns hantverkare av olika slag - tänk så skönt att få allt ordnat på platsen. Nåväl fortskaffningsmedel vid denna tid var så gott som obefintliga, man var hänvisad till att få gjort allt "himma" i kring. Vi kan se på nästa omslag vad som fanns i Flädie socken (västra delen) just 1904.

Vid denna tidpunkten omkring år 1900 avstyckades en tomt N:a Villavägen 15 till Georg Lind, som drev järnhandel i Lund. En villa uppfördes i engelsk stil dvs med karaktäristiskt högt torn i nygotisk stil. Huset försågs bl a med inredning såväl in som utvändigt av Kolmårdsmarmor, det finns golv i vissa rum i detta material, trappuppgångar mellan våningsplanen, pelare, vind, entreplanet m.m. Den vackra terrassen utåt havet finns idag kvar liksom mycket annat från byggnationstiden. Denna är utförd i italiensk marmor. Beroende på de höga kostnaderna för detta material är det numera otänkbart med dessa inredningsutsmyckningar. En vindflöjel på taket är försedd med årtalet 1902, det år som villan stod färdig.

I trädgården finns ett annex, som familjen använde som stallbyggnad.

I början av seklet åkte familjen sommartid mellan Bjerred och Lund medelst häst och vagn. Linds bodde vintertid i Lund på St Södergatan. Kristinero som Bjerreds-bostaden hette användes endast på somrarna.

Bostaden i Lund var uppförd även denna i engelsk stil och med samma sorts tegel, man kan antaga att samma arkitekt var anlitad. Snett emot Kristinero på andra sidan gatan hade ungherrarna i familjen sitt residens på N:a Villavägen 24. På buset fanns ett delvis platt tak, runt denna altan hade uppförts ett staket. De unga herrarna Lind tog tillfället i akt att benytta sig av denna till punchveranda.

Folkhumorn kallade ungherrarnas hus för "fyllan" och familjens hus för villan.

Huset bytte ägare och på 20-talet var den nye innehavaren en krögare H.P. Berenett från Malmö som drev Restaurant Stadt Hamburg. Från denna tid finns ett minne kvar. Berenett hade gäss i trädgården, dessa gillade att vistas på strandpromenaden utanför. För detta hade gjorts en lucka i staketet för deras ut och invandring.

C.G. Lekholm den person, som är mest bevandrad i Bjerred och dess historia har berättat detta och även målat en tavla med huset och gässens framfart på promenaden. Gässen var stundtals aggressiva och det var inte ovanligt att vild jakt förekom bland de promenerande. Tavlan finns idag i vår ägo, till stor glädje för oss.

Gräsmattorna var vid denna tidpunkt vackert kantade med snäckor, detta tilltalade nog inte krögaren, som bytte ut dessa med upp och nedvända vinbuteljer, som dessbättre sedan länge är borttagna.

Villan bytte åter ägare och tillträdde av Vitus Pettersson, husets namn blev nu Vitusborg. Pettersson drev ett bokförlag i Malmö. Hustrun Paula startade en nudistkoloni, av ortsbefolkningen benämnd "nagenkulturen". Detta förekom i parken till N:a Villavägen 24, alltså i "fyllans" trädgård. Av förståeliga skäl blev det en stor sensation att folk uppträdde nakna något sådant hade man aldrig hört talas om. Av försiktighetsskäl omgärdades tomten av ett 1.80 m. högt säckvävsstaket. Nakenbadarna fick anmälan på sig av en person som var 2.10 m. lång. En god vän, som sommartid bodde på gatan har berättat hur vi "pågar" brukade lägga oss ner på vägen och kika under säckväven. Mycket spännande, vi tittade bl.a. på när gubbarna, nakna rodde ut till badhuset, det fanns sådana ett stycke ut från stranden. Vitus Pettersson utgav från sitt tryckeri ett återkommande blad, som jag förmodar man prenumererade på, "Solvännen". Jag har sökt med ljus och lykta efter denna tidskrift, eftersom jag anser det en del av husets historia, men utan resultat. Däremot har jag på antikvariat lyckats komma över böcker, som är utgivna på Vitus Petterssons Bokindustri på 1920-talet. Det berättas vidare att herrskapet Pettersson ägde en mycket förnämlig konstsamling. Stora fester förekom och ibland fanns det vid dessa tillfällen vakter i parken. Ett minne från tiden finns fortfarande kvar, i trädgården står en byst av Professor Johan Almqvist Denne man, nudismens fader besökte ofta Vitusborg och måste ha gjort ett stort intryck på paret Pettersson. Maken, den något excentriske mannen, alltid sommar som vinter iklädd svart tjock överrock och galoscher avled. Hustrun Paula stannade kvar någon tid varefter villan såldes och hon återvände till sitt hemland Schweiz. Nu var ägaren ett företag i Malmö, vars delägare två bröder, skulle flytta in i villan med sina familjer. Så blev aldrig fallet, ena paret separerade och försäljning skedde efter ett par år. Under tiden hade en del omändringar skett bl.a. hade en del moderniseringar företagits med köksmaskiner o. dyl. Det berättas att under Petterssons tid ingen elspis förekom, fru Paula eldade dagligen i den stora Bolinders spisen. Denna står fortfarande kvar till glädje för oss, användes inte men ser mycket prydlig ut försedd med kopparkåpa. Som sades tidigare försåldes Vitusborg av Malmöföretaget och nya ägare blev vi, Sven och Britt Gerdman som bebor huset sedan 1975.

*Britt Gerdman
Ur Medlemsblad 31 (1994)*

Entrén till Vitusborg 1945. Lån av Ingemar Petersson.

Vitusborg från sjösidan. SDS Klipp 1987.

Foto Arvid Nilsson

Komplettering:

"Villan" "Kristinero"- "Vitusborg"- Flädie 22:53 - "Bjärred 16:1" Norra Villavägen 15

År 1902 byggde järnhandlaren **Georg Theodor Linds** (1851 - 1892) änka **Christina Andersson Rosberg** (1854 - 1930) en sommarvilla i engelsk villastil, med karakteristiskt högt torn i nygotisk stil, på Norra Villavägen 15. Den fick namnet "Kristinero". Tomten köpte hon år 1900 av Maria Brütz.

De var ägare till Eskilstunaboden i Lund, där familjen bodde under övriga året. Hustrun Christinas fem syskon bodde tillsammans med familjen och hade olika befattningar i hushållet och i affärsverksamheten.

Bl. a. Husföreståndare, bokhållare, piga.

Dessa var Per f.1851, Carl f.1861, Selma f.1862, Emma f.1865 och Axel f.1868, alla med efternamnet Rosberg.

1919 köpte **Johannes Paulus** (1882 – 1935) och **Agda f Hansson** (1885 – 1968) **Bernét** fastigheten av Christina Lind. Han ägde Stadt Hamburg i Malmö.

Då togs snäckorna som kantade gräsmattorna bort och ersattes med upp och nervända vinbuteljer.

Bokförläggaren **Vitus** (1898 Kämpingemåla – 1969 Bjärred) och **Paula Petersson** (f.1891) blev ägare till huset 1934. De gav bl a ut Hemmets Veckotidning och Allas Veckotidning. Huset kallades nu för "Vitusborg".

Paula föddes i Schweiz, dit hon flyttade igen efter Vitus död.

De inrättade på 1930-talet en mycket omtalad nudistkoloni som Bjärredsborna kallade "Nakenhetskulturen". I dag finns här fem nya villor på platsen för denna nudistkoloni.

I "Vitusborg" umgicks paret bl a med den svenska nudismens fader professor Johan Almkvist (1913 - 1934) som finns som bronsbyst i trädgården.

Paret Petersson gav ut tidskriften "Natur och Hälsa" tillsammans med Almkvist.

Det blev många fester i villan och folk gick omkring nakna och badade i havet från en badhus som låg förtöjd en bit ut i Sundet.

Allt detta orsakade en förfärlig nyfikenhet bland ortsbefolkningen. Det var ett stort samtalsämne och en sensation, att folk uppträdde nakna. Nakenbadarna fick anmälningar på sig, trots att tomten var omgärdad av ett 1,80 m högt säckvävsstaket. Den som anmälde var nämligen 2,10 m lång!

Huset såldes 1970 till Ingenjör **Gösta Strömbeck**.

1975 blev **Sven** (1916 - 2004) och **Britt Gerdman** ägare.

Folkhumorn kallades husen för Fyllan och Villan.

*Vitus och Paula Petersson på trappan till Vitusborg sommaren 1945.
Lån av Ingemar Petersson.*

Vitus Petersson vid hemmet i Bjärred ca.1945. Lån av Ingemar Petersson.

Flädie 22:83 - Bjärred 17:3 – Norra Villavägen 24 "Fyllan".

Snett emot "Villan", på N.Villavägen 24 byggdes år 1902 ett hus där familjen Linds ungdomar bodde. På det platta taket fanns en altan med ett rött staket runt. Här hade de sin punschveranda med fin utsikt. I folkmun fick detta hus fick namnet "Fyllan".

Det hade samma ägare, först familjen **Lind** och sedan **Vitus och Paula Pettersson**. 1942 var **Evert Månsson** (1916 - 1992) ägare till huset.

I huset fanns två lägenheter så föräldrarna Oskar Emil f. 26.3.(1883-1959) och Anna Elida (1884 - 1957) Månsson bodde i huset tillsammans med sonen.

Dottern/systemern **Anna Beata Maria** (1921-2006) gift 1951 med **Gösta Lindskog** (1922 - 1995) bodde där under åren 1951-1956.

Everts systerson **Gert Ove Lindskog** blev ägare 1984.

1993 blev **Sten Bertil Månsson** ägare.

Rolf Sture Malmqvist och Laila Birgitta Caesar blev ägare 1994.

Det var då utannonserat som en rivningstomt med 3 lägenheter och hade då redan byggts om i två etapper och byggdes nu om igen.

Nya ägare 2004 blev **Peter och Karin Tufvesson**.

Verandan lever upp i Fyllan och Villan

Bosätter man sig i villan som heter FYLLAN, förpliktigar det. Punschverandan på taket är därför på plats. Igen.

– Oerhört många här i Bjärred stannar till och tycker att det är trevligt att den återigen finns där, säger ägaren Rolf Malmqvist.

För två år sen köpte han rivningstomten på Norra Villavägen 24 för 588 000 kronor. Idag står där en utbyggd och pampig villa, synnerligen olik det nedslitna hus som låg där tidigare.

Och som extra garnering på ståten tronar det lilla tornet och punschverandan på taket. Där uppe kan man vid siktligt väder smaka Öresundsutsikt samt inmundiga den kylda punschen.

Nere i det ombyggda köket tultar tvillingarna Anton och Vendela, ettochetthalvt år gamla, runt kring mamma Laila Caesars ben. Det lär dröja innan de får trixa sig upp för den smala hönsastegen till verandan.

Annars var det just de unga, som förr satt på punschverandan.

NÄR JÄRNVÄGEN Lund-Bjärred och hotell Saltsjöbaden invigdes 1901 startade byggruschen i Bjärred, en gång sommartillhåll för Lundaborna. "Staboarna" hyrde in sig hos bönder och fiskare, som själva flyttade in i brygghusen. De arbetande familjefäderna pendlade sen med häst och vagn mellan stan och landet.

1902 byggde järnhandlaren i Lund, Georg Lind, ett stort hus i engelsk villa i nygotisk stil med högt torn på Norra Villavägen 15.

Snett emot, alltså i familjen Malmqvists hus, fick husets söner, ungherrarna Lind, bo. Upp på taket byggdes en veranda med ett rött staket om, där överklassgrabbarna hade sin punschveranda.

Om detta kan man läsa i tidningens klipparkiv, där fd mu-

RIVNINGS-TOMTEN på Norra Villavägen 24 i Bjärred såg ut så här innan familjen Malmqvist gick lös på den med spade, betong, hammare och spik.

seintendenten C G Lekholm initierat berättat om gamla Bjärreds historia.

Han kunde också förtälja att folkhumorn döpte föräldrarnas palä till VILLAN och sönernas hus till FYLLAN.

Nu har villan inte bara återfått punschverandan utan även namnet FYLLAN på ena husgaveln.

TIDIGARE BODDE Rolf Malmqvist, som med sin bror driver Prevaka AB (som tar fast snabbare) med familjen i Löddeköpinge.

En dag kom Rolf och Laila på motorhoj på utflyktsrunda i Bjärred och fick se att huset stod tomt. Senare såg de en annons i Sydsvenskan om en rivningstomt nära havet, som var till salu.

Var det det huset?

Jodå. Och den fallfärdiga kåken blev deras för två år sen.

Huset hade då tre lägenheter och hade tidigare byggts om i två etapper. Nu blev det tredje gången gillt. Och punschverandan skulle tillbaka på taket!

Först gick de runt med namnlistor hos grannarna för att få punschverandan godkänd, men det var onödigt –

den hade ju funnits en gång, så tillstånd behövdes inte.

– De som sett den gamla, säger att den här ser nästan likadan ut, kommenterar Rolf.

Så skulle Laila och Rolf undersöka möjligheterna för renovering och konferera med kommunen. Arkitekt skulle vidtalas, byggritningarna godkännas och så satt spaden i jorden oktober 1994.

Sonen Mikael, 11 år, har varit en hejare på att riva.

Själv skulle Rolf aldrig ge sig i kast med ett sånt här företag en gång till utan att gå på byggkurs.

– Man måste ha kunskaper själv, om det ska bli bra, konstaterar han.

NU BLEV DET BRA i alla fall. Hela familjen glädjer sig åt varenda skrymsle av de 205 kvadratmetrarna. Och samlar på historier och kort av gamla FYLLAN.

Var det manne här vid det nyplanterade platanträdet, som nudisterna höll till? Fiskargubben, som sitter staty på en stubbe i trädgård, kunde minsann fått något på kroken, om han varit med då.

Det Lindska palatset snett över gatan, VILLAN, ägdes se-

nare även av nudistförläggaren i Malmö, Vitus Pettersson, som på 30-talet startade en nudistkoloni.

Den förlade han bakom ett 1,80 meter högt plank i parken, precis vid ungherrarna Linds hus. Men de avklädda där bakom planket anmälades av en sedesam person.

Denne var nämligen över två meter lång och kunde lätt bliga över brädorna.

Ortsbefolkningen kallade det hela för "nagenhetskulturen" och det var en sensation utan like med nudistparadiset i Bjärred.

I parken till Lindska villan finns än idag en porträttbust av professor Johan Almqvist, en av nudistkolonins stiftare.

Nu har nya FYLLAN klätts på två altaner och det enda kött som bör stekas där, är möjligen grillkötlet.

På punschverandan ska man för övrigt vara sparsam med själva punschen.

Det gäller nämligen att vara säker i knäna, när man sidledes ska saxa sig ner för den smala och branta hönsastegen. Som att gå i trappan på Lustiga Husej.

Text: CHRISTINA KALLUM
Foto: THOMAS LÖFQVIST

SDS tidningsklipp 1995-96.

Då var Bjärred naknas paradis

I "Fyllan" och "Villan" solade och festade nudisterna och väckte förargelse. En 213 cm lång man från Sjöbo blev en vändpunkt.

Av Dan Ivarsson

BJÄRRED. På 1930-talet sprang danska direktörer runt nakna i Bjärred, där den svenska nudiströrelsen tog sitt premiärdopp. Men nakna kroppar var minst lika kontroversiellt på den tiden som i dag, när politikerna vill göra Lomma kommun till den första nudistfria zonen i Sverige.

Här i trädgården satt rika, kraftiga, cigar-rökande danska affärsmän, som reste hit på sommarferier och badade nakna.

I slutet av 1930-talet var det ett allmänt söndagsnöje i Bjärred att leta kvisthåll i staketet för att glutta in på nudisterna. berättar Rolf Malm-

qvist, som äger huset "Fyllan" på Norra Villavägen i Bjärred.

Bjärred blev nudistparadis tack vare paret Vitus och Paula Petersson, som köpte en stor sekelskiftesvilla med koppartak, tinnar och torn på Villavägen. Vitus Petersson blev en förmögen man genom att starta mängder av bokförlag och började bland annat ge ut succéerna Hemmets veckotidning och Allas veckotidning.

I Bjärredsvillan, som kallades Vitusborg eller helt enkelt "Villan", umgicks paret Petersson med många av den tidens kulturpersonligheter. Varje nytt bokförlag eller tidskrift firades med en brakfast i Villan. De väl besänkta gä-

"På Vitusborg gick man följaktligen gärna omkring naken. För besökare kunde intrycket bli förvillande."

terna inkvarterades ofta i huset mitt emot, som därför fick namnet "Fyllan". En återkommande gäst på Vitusborg var "den svenska nudismens fader", professor Johan Almkvist, som också står avbildad som bronsbyst i trädgården.

Naturistpionjäreerna Vitus och Paula Petersson på trappan till sin villa Vitusborg i Bjärred sommaren 1945. Bilden är hämtad från Sandsjöbocken, årsbok för Södra Sandsjö Hembygdsförening 1997-98.

FOTO: INGEMAR PETERSSON

På Vitusborg gick man följaktligen gärna omkring naken. För besökare kunde intrycket bli förvillande och något som man alltid kom ihåg, skriver Signe Uleskog i en biografi över Vitus Petersson.

Tillsammans med professor Almkvist började paret Petersson ge ut tidskriften "Na-

tur och Hälsa – officiellt organ för nakenkulturrörelsen". Tidningen kom ut 1933-1942, och innehöll bland annat professor Almkvists föredrag om solens välgörande inverkan på människokroppen.

På somrarna kom naturister på besök för att slänga av sig kläderna i Bjärred. För att

inte bli polisanmälda för sedlighetsbrott satte de upp ett högt staket runt Fyllans trädgård, där gästerna kunde solbada. De badade också näck i havet från en badbrygga, som låg förtöjd en bit ut i Sundet.

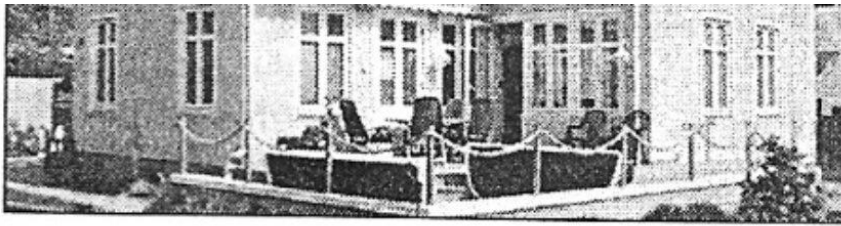
Hos många Bjärredsbor väckte det förargelse att naturisterna hindrade nyfikna åskådare och gjorde det svårt att polisanmäla verksamheten.

Det sägs att man till slut hittade en man från Sjöbo som var 213 centimeter lång. När han ställde sig på tä kunde han sträcka sig över staketet och se de nakna människorna, så att de till slut kunde anmäla nakenbadarna, säger Rolf Malmqvist.

Själv är han inte naturist, men tycker att fritidsnämnden i Lomma överdriver när de vill totalförbjuda nakenbadare längs hela Lommakusten.

Det vore mycket bättre att ge nakenbadarna en annan plats att vara på. De som inte vill bege sig dit behöver inte. Vi har så många andra förbud i samhället att vi inte behöver leta efter fler, säger han.

(dan.ivarsson@sydsvenskan.se)

SEKELSKIFTESVILLA BJÄRRED

Gedigen renoverad sekelskiftesvilla om ca 190 m². 7 rum varav 5 sovrum. Charmig punchveranda m härlig utsikt över Öresund. Jacuzzi både ute och inne. Lättskött trädgårdstomt om 663 m². Kakelugn i vardagsrum. Fina parkettgolv. Pris diskuteras.

En villa i absolut toppskick! *Sept*
Ring måndag för ytterligare info! *2001*

SDS tidningsklipp 2001

Villor i Bjärred.

PH. LINDBLADTS UNIV. BOKHANDEL NR 445 FOTO RAHMN.

BJJERRED. den 26/1904 K. S. Här är vi förtjusade Förlag: Karl Ekberg, Malmö. 129
vackert, inte i dag och sedan ett vackert sepi te människor vi nu har om kvällen
Vigot för Anny! Hjärtliga hälsningar från Jola.